

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

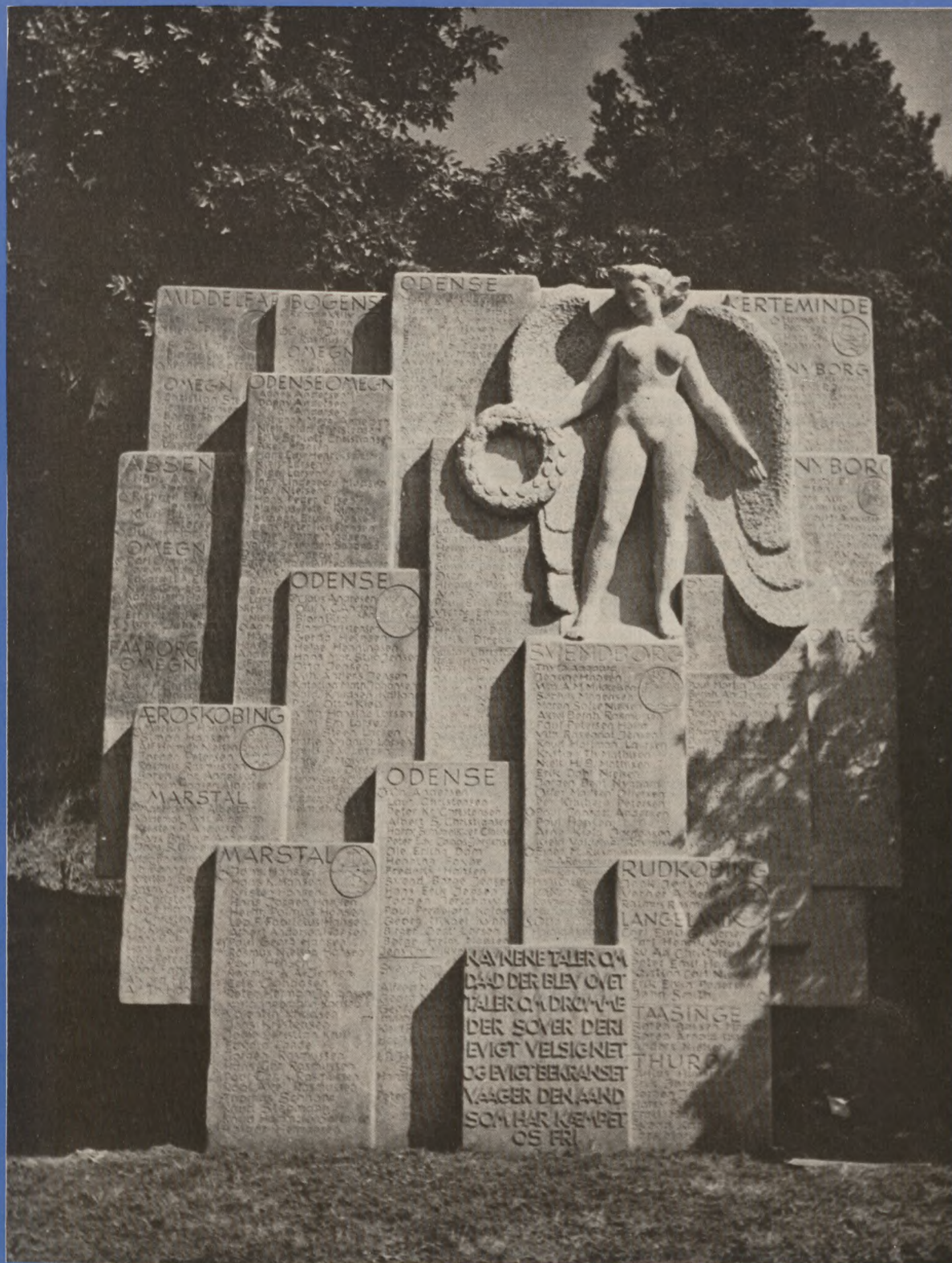
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

På Frøbjerg Bavnehøj afsløredes for nu 20 år siden dette mindesmærke for 326 fynboere, der satte livet til i frihedskampen. Stedet er det skønneste og højeste punkt på den smilende ø. Forberedelserne stod på fra 1945 til 1954.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, 8700 Horsens.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øget aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. – Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande – og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand:: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Borgergade 23B, 8700 Horsens.
Tlf. (05) 62 39 91

Næstformand:: General Fl. B. Larsen, Kongstedgård, 4293 Dianalund
Tlf. (03) 560207

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10,
1169 København K. Tlf. (01) 11 65 55.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109,
2400 København NV. Tlf. skolen 10 54 21, privat 10 41 28.

Polifiassistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1, 2700 København, Brønshøj
Tlf. (01) 71 72 72.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skreddermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63,
2400 København NV. Tlf. (01) 34 95 60

Afdelingschef, civilingeniør
Mogens Dyre, Gildbækhus,
6430 Gildbro pr. Nordborg
Tlf. (044) 5 12 32

Overpostbud E. Holger Grome,
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup
Tlf. (01) 50 33 86

Bankprokurist Olav Holst, Bengtvasvej 6,
2900 Hellerup. Tlf. HE 7780

Rektor Paul Holt, Præstevangsvej 35,
8210 Århus V. Tlf. (06) 15 48 05

Direktør G. Jespersen,
Herning Klædefabrik, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
5200 Odense V. Tlf. (09) 12 66 03

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, 8000 Århus C
Tlf. (06) 27 04 28

Arkitekt Ove Chr. Lembcke,
Brødregade 19, 8900 Randers.
Tlf. (06) 42 51 30

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 9, 8000 Århus C.
Tlf. (06) 13 57 23

Førstelærer P. E. Mahler, Ebberupvej
5631 Ebberup. Tlf. (09) 74 12 15

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,
9000 Hasseris, Ålborg. Tlf. (08) 18 04 51

Provst Poul Riis,
Herrestræde 1, 4200 Slagelse.
Tlf. (03) 52 05 33

Fhv. justitsminister Knud Thestrup
Rosenvængets alle 10, 2100 Kbh. Ø
Tlf. Øbro 4172.

Bladet »PIGTRÅD«

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

ANNONCER:

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Grenågade 14, 2100 København Ø. TRia 888 (kontortid 10–12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 5 55 38.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettets og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION:

Ansvarshavende redaktør:
skoleinspektør Johs. Fosmark,
Frederiksborgvej 109,
2400 København NV.
Skolen: 10 54 21. Privat 10 41 28.

TRYK:

Midtsjællands Bogtrykkeri ½
Tølløse.
Telefon (03) 48 51 57.

INDHOLD:

Harmonisk møde	83
25.000 i Ryvangen	85
Ønskede kronprins Frederik ud af det okuperede Danmark	87
Socialkontorerne ved for lidt ..	89
Trommer rektor i Odense ..	89
Generalforsamling i Neuen-gammeforeningen	91
Runde dage	93
Nekrologer	93 og 99
Dagbogsblade	100

Harmonisk møde i repræsentantskabet

Den konstituerede formand, Oscar Verner, enstemmigt valgt til ny formand

Repræsentantskabet for Sammenslutningen af danske Fanger fra Frihedskampen 1940-45 holdt sit årlige repræsentantskabsmøde søndag den 21. april i København.

Den konstituerede formand, Oskar Verner, bød velkommen til de godt 50 repræsentanter, der var kommet til stede. Derefter valgtes Rasmus Bonde Larsen til dirigent, og han ledede dagens forhandlinger med en fast og sikker hånd.

I sin beretning fortalte formanden indledende om det ekstraordinære møde den 13. januar i år. Forud var gået en travl skriftlig virksomhed ligesom mødet fik et overordentlig livligt forløb.

Den utilfredshed, der gennem et par år havde oplagret sig omkring byggearbejdet, især Hadsund-projektet, fik sin udløsning. Han kunne tilføje, at ledelsen i fuld enighed havde rettet henvendelse til Hadsund for at opsigte samarbejdet.

Efter 1½ måneds ventetid fik vi et par breve fra advokat Klaus Aksel Nielsen, der accepterede vor meddelelse om at træde ud af samarbejdet. Til vor store forbavselse meddelte han os, at den selvejende bestyrelse for Bernadotttegården i Hadsund ikke længere repræsenterede sammenslutningen, men derimod Frihedskampens Veteraner.

Dette undrer os meget, da de derved svigter den organisation, der i sin tid udpegede dem. De har overhovedet ikke taget hensyn til, at vi gang på gang i tale og skrift har påpeget, at det ikke er en Bernadotttegård, man vil bygge derovre, og når dette ikke er tilfældet, kan byggeriet ikke modtage støtte fra fonden.

Ulovlig ændring af vedtægterne

Oskar Verner kunne også oplyse, at man havde tilladt sig at ændre vedtægterne for Bernadotttegården i Hadsund. Dette er at tiltage sig en myndighed, som er abso-

lut utilstødelig, tilføjede han.

Vor stilling er således ganske klar, men vi har dog søgt juridisk assistance hos højesteretssagfører Paul Jarding.

For Roskilde-projektet ligger planerne helt klar. Det eneste, der hindrer byggeriet er bygge- og anlægsstopet, men vi håber dog på en dispensation.

Oskar Verner fortalte derefter om årsmødet i Bernadotttefonden. Der er sket en del nyvalg, hvorefter sammenslutningen var repræsenteret af: Ebbe Munck, Lis Møller, P.A.F. Norup, Erik Husfeldt, Solveig Skjøtt, Bernt Johannesson, Holger Grome, Jørgen Bøg, Oskar Verner og Frode Jakobsen. Sidstnævnte var dog ikke til stede på grund af sygdom.

Det nævnte årsmøde forløb meget positivt, hvilket også fremgår af, at man efter en drøftelse nedsatte et hurtigt arbejdende udvalg, der i løbet af 2 måneder skal komme med en indstilling om, hvorledes fonden kan komme ud af forholdet til Hadsund.

Formanden, Hans Højhed Prins Georg, slog stærkt til lyd for, at nu måtte nogle af fondens midler bruges til hjælp for de folk fra modstandskampen, der har behov herfor.

Prins Georg genvalgtes som formand. Som næstformand valgtes Oskar Verner, S. Hoffmann blev kasserer og Solveig Skjøtt sekretær.

Fondens formue er nu på 3.290.837,31 kr.

Det sociale udvalg foreslår forbedringer af loven.

Det sociale lovudvalg har været samlet til et par møder for at drøfte, om der var mulighed for at rette de mangler og skævheder, som endnu findes i henholdsvis lov nr. 475 og 290. Vi er enige om at følgende krav skal rejses overfor regering og folketing til efteråret:

1. Enkernes rente forhøjes til 75 % af mandens årsløn regnet efter 100 % og i lighed med, hvad der ydes efter den norske lov.
2. Renterne, der p.t. udbetales med 80 %, ønskes sat op til 100 % af beregningsgrundlaget. Intet beregningsgrundlag under 7000 kr.
3. Hædersgaven - forhøjelsen på 1800 kr. årligt - bibeholdes ved det fyldte 67. år, og samtidig gøres hædersgaverne tidssvarende.

Egne lokaler i Ryvangen

Det ser nu ud til, at vi endelig får 1 af de barakker i Ryparken, som vi for år tilbage har søgt om. Vi har fornylig fået besked fra Københavns kommune om, at vi kan få den øverste etage i den barak, der ligger nærmest henrettelsespladsen. Det ville være godt, om det snart gik i orden, for sammenslutningen trænger i høj grad til et fast opholdssted.

Arkitekterne Børge Andresen, Hemm. Theisen og Ove Chr. Lembcke havde gennemarbejdet de planer, der nu foreligger for et evt. byggeri i Hadsund. Deres konklusion går ud på, at de fremsendte planer dækker Hadsund kommunes og ikke Bernadotttegårdens tanke.

Støtte til frihedsbevægelsen i Chile

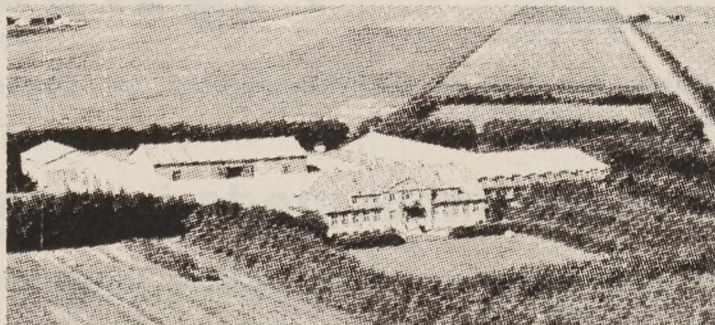
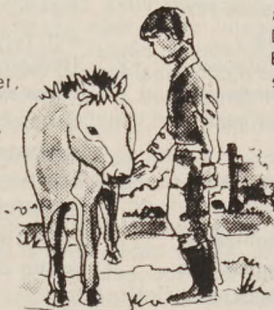
Der var forslag fremme på repræsentantskabsmødet om, at man burde vedtage en udtalelse til støtte for frihedsbevægelsen i Chile.

Georg Schletzer fra Sydjysk Afdeling oplyste, at han lige havde været i Chile og kunne bevidne, at forholdene var, som vore aviser havde beskrevet. Schletzer var endvidere i stand til at oplyse, at al økonomisk støtte fra Danmark til Chile var standset: Landet er een stor fangelejr. Der blev derefter forfattet og vedtaget en Chile-udtalelse.

tryghed FOR DERES BARN

Midt i store VILDMOSE i Vendsyssel, 20 km fra Aalborg, på tidligere forsøgsgård "Centralgården", har Aabybro Realskole oprettet kostafdeling med henblik på at give børnene et godt forhold til naturen og til dyr, dader på skolen vil være heste, koer og andre husdyr.

Eleverne vil finde alle moderne faciliteter, og der findes 1 og 2 pers. værelser. Der er kun ganske kort afstand til havet ved Blokhus

Skolens kostafdeling modtager elever fra alle hovedskoleklasser. Der vil blive mulighed for at tage REALEKSAMEN, TEKNISK FORBEREDELSESEKSAMEN og UDVIDET TEKNISK FORBEREDELSESEKSAMEN. Skolen giver gerne spec. undervisning i dansk.

Brochurer
tilsendes!

**AABYBRO
KOST-OG
REAL-skole**

Tlf.: kostafd. (08)26 5090-skolen 241033-9440AABYBRO

Lån kr. 10.000

for kr. 2,50

(6cigaretter ÷ et HIV) om dagen. -

Oplysninger på tlf. (01) 12 64 80

kl. 9-16, lørdag kl. 9-11.

Også støttelån til køb af grund eller hus.

Erhvervsbureauet - V. Farimagsgade 1 - 1606 København V

Til formand valgtes enstemmigt Oskar Verner. Desuden valgtes til bestyrelsen Arne Hedegaard og Bernt Johannesson.

Efter forslag fra Grome flyttes årsmødet til februar. Så vil det ikke kollidere med konfirmationerne. Til revisorer valgtes E. Berthelsen samt Jacob Jensen med Cai Caspersen som suppleant.

S. Julsgaard Larzen udtalte anerkennende ord om det arbejde, som flere udførte med stor dygtighed og meget selvpofrende.

Lembcke gjorde sig til talsmand for iværksættelse af en lægeundersøgelse af samtlige fanger fra besættelsestiden.

Socialkontorerne ved for lidt

Bøg, Ribe, oplyste, at socialkontorerne gennemgående havde et ringe kendskab til erstatningsloven. Han slog til lyd for, at man indledte forhandlinger om overtagelsen af de dansksindede sønderjyske krigsdeltageres rekreativshjem ved Sønderhav. Det ville være velegnet til ophold for vore syge kammerater. Mange havde ikke kræfter til at rejse på rekreation i udlandet.

Der planlægges-

Det blev oplyst, at flere foreninger planlagde ekstraordinære arrangementer i anledning af 30-året for befrielsen til næste år. Der blev opfordret stærkt til samarbejde, så det ene arrangement ikke kommer til at skade det andet.

Formanden opfordrede til, at man skriver til ham om planer for anvendelsen af fondens midler. Han takkede for diskussionen.

Dirigenten sluttede dagens drøftelser med ordene: Det har været en levende forsamling, og når det drejer sig om at løse problemerne, er vi alle levende.

Johannes Fosmark

Dødsdom i Warschau

En domstol i Warschau har dømt Henryk Matuszkowiak skyldig i at have dræbt 15 fanger, da han gjorde tjeneste som »Aufseher« i en nazistisk koncentrationslejr. Den 13. februar blev han dømt til døden.

Dom for forræderi

I slutningen af sidste år blev Margit Muelerova i Kosice i Slovakiet dømt til 4 1/2 års fængsel, fordi hun i januar 1945 havde angivet 17 partisaner til den ungarske armé, som lod dem skyde.

25.000 i Ryvangen

Smuk aften i Mindelunden med stort rykind og en gribende stemning

4.-maj-dagen i Mindelunden blev i år den store overraskelse. Overraskelsen bestod i tilslutningen, idet ikke færre end 25.000 besøgte Ryvangen. Man måtte jo ellers forvente et ret stort mandefald, eftersom flere og flere tager i sommerhuset i week-end'en. På en lørdag aften er der jo en masse tomme pladser langs fortovene, hvor ellers beboernes personbiler slapper af for natten.

I tilrettelæggelsen var der den nyhed, at blomsterne blev lagt på gravene om formiddagen i stedet for som ellers om aftenen, lige før lysene bliver tændt.

Det havde den fordel, at blomsterne lavede op på gravene, der ellers på denne tid af året er lidt triste. Desuden kunne man glæde sig over farvepragten hele dagen.

Foruden Kammeraternes Hjælpefonds blomster mødte en del slægtninge med blomster, ligesom en del foreninger sendte deputationer.

Desuden var der 5 monumentalkranse fra De Erhvervshæmmede.

Blandt de mange besøgende var der også et ret stort antal blinde og svagtseende. De mødte frem med båndoptagere. Det var et led i et week-end-kursus, hvor skoleinspektør Johannes Fosmark tidligt på eftermiddagen fortalte i blindeinstituttet om frihedskampen og Ryvangen. Derefter fortalte han om hver af afdelingerne under besøgene der. Det nye blindeinstitut er som bekendt nabo til Mindelunden.

Der var også en ingeniør fra Biafra til stede. I en samtale efter besøget i Ryvangen fortalte han, at det, han oplevede i Ryvangen, lå helt på linje med ideerne i hans eget folks frihedskamp.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Formand: Oskar Verner, Muregade 10, 2200 København N, tlf. (01) 35 50 12

Sekretær: Rasmus Bonde Larsen, Marievej 7, 2740 Skovlunde, tlf. (01) 94 99 04

Kasserer: Banke Jung-Jensen, Skalbjergrvej 32, 5000 Odense
Peter Nielsen, Haraldsgade 3, 5000 Odense

Social oplysning: Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29, 2200 København N, tlf. 39 77 27

Formand i Ålborg: Arnold Mathiassen, Cort Adellers Gade 19, 9000 Ålborg.

Formand i Esbjerg: Halvor Thomassen, Torvegade 159, 6700 Esbjerg, tlf. (05) 12 87 83

Formand i Odense: Ewald Lægteskov, Åsumvej 128, 2, 5240 Vollsmose, tlf. (09) 14 34 15

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

LANDSLEDERSEN:

Formand: Oskar Verner, Muregade 10, 2200 København N, tlf. (01) 35 50 12

Næstformand: Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29, 2200 København N, tlf. (01) 39 77 27

Sekretær: Arne Hedegaard Rasmussen, Bredegrund 15, 2300 København S, tlf. (01) 58 99 54

Kasserer: Anna Strunge, Musvågevej 20, 8210 Århus V, tlf. (06) 16 98 12

Bestyrelsesmedlemmer: Alfred Bertelsen, Halvor Thomassen, Kaj Henning Kejstrup, Alf Møller, Tonny Hansen, Alfred Lundede

Socialt udvalg: Alfred Senn, Rylemosen 11, 2600 Glostrup, tlf. (01) 45 02 60

KØBENHAVNS AFDELING:

Formand: Oskar Verner, Muregade 10, 2200 København N, tlf. (01) 35 50 12

ÅRHUS AFDELING:

Formand: Alfred Bertelsen, Trøjborgvej 76, 8200 Århus N, tlf. (06) 16 63 18

ALBORG AFDELING:

Formand: Kaj Henning Kejstrup, Skelagervej 127, Hasseris, Ålborg, tlf. (08) 18 39 28

ESBJERG AFDELING:

Formand: Halvor Thomassen, Torvegade 159, 6700 Esbjerg, tlf. (05) 12 87 83

ODENSE AFDELING:

Formand: Alf Møller, Faurskov, 5591 Gelsted.

HILLERØD AFDELING:

Formand: Ove Laursen, "Dysekilde", Ganløse, 2780 Måløv, tlf. (03) 18 30 46

NEUENGAMME-FORENINGEN

Formand: Holger Grome, Tårnby Torv 24, 2770 Kastrop, tlf. (01) 50 33 86

Kasserer: E. Jakob Jensen, Fabianhus, 3240 Esrum, tlf. (03) 20 01 49

Næstformand: Bernth Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby, tlf. (01) 87 02 64

Sekretær: Niels Otto Køster, Offenbachs Vej 27, 2450 København SV, tlf. (01) VA 2497 V.

Medlemskontakt og arkiv: Alex Th. Binneville, Elme Alle 43, 2630 Tåstrup, tlf. (01) 99 05 52

Advokat

Chr. Vilh. Hagens

Stuðiestræde 16 - København

Tlf. 14 84 81

TARMCENTRALEN

Biblioteksvej 64 - Hvidovre

Tlf. 78 12 46

SPEDITØR

ERIK LARSEN

Dampfærgevej 21 . 2100 Frihavnen

Tlf. 26 28 01

**Hovedgård Savværk
& Trævarefabrik**

Export & import af løvtræ

TLF. (05) 66 13 33

Ønskede kronprins Frederik ud af det besatte Danmark

Planen blev afvist af politikerne

Den danske politiker Christmas Møller foreslog i 1944 fra London, at kronprins Frederik blev ført ud af det besatte Danmark til enten Sverige eller England, så han kunne overtage kongemagten, hvis besættelsesmagten ville føre kong Christian som fange til Tyskland, sådan som tyskerne havde gjort med den belgiske konge. Planen blev imidlertid afvist af de politikere i Danmark, som Christmas Møller korresponderede med om sagen.

Brævekslingen herom offentliggøres nu i den bog, som Gyldendal har udsendt under titlen »Christmas Møllers Londonbreve«, og som indeholder korrespondancen mellem Christmas Møller i London og folk hjemme i Danmark. Bogen er udgivet af dr. phil. Jørgen Hæstrup, der i et længere forord redegør for Christmas Møllers ophold i London fra ankomsten i maj 1942, og til han vendte hjem umiddelbart efter befrielsen tre år senere.

Christmas Møller fremsatte sit forslag om kronprins Frederik i juli 1944 i et brev til de fremtrædende konservative politikere Ole Bjørn Kraft, Poul Sørensen og Aksel Møller. Hans tanke var, at kronprinsen i tilfælde af, at tyskerne bortførte kongen, skulle have ret til at meddele, at kongen var abdiceret eller midlertidigt trådt tilbage, hvorefter kronprinsen skulle overtage kongemagten. Danmark ville da have et statsoverhoved i frihed. De tre politikere svarede tilbage, at planen ikke lod sig praktisere, og at der var truffet andre forholdsregler for den situation, CHRISTMAS Møller tænkte på.

Foruden med de tre politikere stod Christmas Møller i brevveksling hjem til modstandslederne Mogens Fog, Frode Jakobsen og Arne Sørensen.

Frifindelse på grund af manglende bevis

I Duisburg er den tidligere Gendarmerivagtmester Bernhard Busch blevet frifundet, da hans skyld ikke med sikkerhed kunne fastslås. Busch var anklaget for at have taget del i nedskydninger i Ghettoen i Biala Podlaska i 1942.

»Mosehovedet«

Röderberg Forlaget i Frankfurt har gjort sig fortjent ved at have påtaget sig en systematisk udforskning og publicering af stof angående modstandskampen i Tyskland i årene 1933-1945. I serien »Bibliothek des Widerstandes« er nu udsendt en bog af vor kammerat Willi Perk med titlen »Die Hölle im Moor« (Mosehovedet).

Med hjælp af kammeraterne August Baumgarten og Hermann Bogdal fra »Komitee der Moorsoldaten« er det lykkedes ham at give den første omfattende fremstilling af Emsland-Moor lejrenes historie. Det besværliggør historieforskningen, at der i Moorlejrene i tidens løb har været indespærret så mange forskellige fangekategorier. rier.★

★

PÅ GRUND af samspillet mellem tidligere Moor-fangers beretninger og det dokumentariske materiale - delvis for første gang offentliggjort her - er bogen let læselig og fængslende.

Moor-lejrene var et skoleeksempel på solidaritet og modstandsvilje hos de politiske fanger, blandt hvilke var så kendte personligheder som Carl von Ossietzky, dr. Julius Leber, dr. Theo Haubach, Friedrich Ebert og Berhard Bästlein.

Mordet på Fritz Husemann, tidligere medlem af Rigsdagen og viceformand for det internationale bjergværksarbejderforbund, er et af bogens kapitler viet.

★

MEDENS SA OG SS i de første måneder af 1933 endnu sammenstuede og tyranniserede deres fanger i SA-hjem og tomme fabriksbygninger, så forfulgte de dermed det mål at udbrede skræk og rædsel blandt anderledes tænkende.

Men snart skulle offentligheden ikke mere høre noget om behandlingen af politiske modstandere og de øde Moorlands-kaber egnede sig særlig godt i den henseende.

Senere blev Wehrmachtsoldater holdt i fangenskab her og drevet i døden på grund af opsætsighed eller andre former for modstandsvilje. Men allerede i 1934-35 erfarede verdensoffentligheden om

tilstandene i Emsland-Moor gennem den til Schweiz undkomne Moorfange Wolfgang Langhoff.

Bogen »Die Moorsoldaten« og sangen »Moorlied«, som allerede i sommeren 1933 blev sunget af fanger i lejren »Börgermoor«, var blevet vigtige begreber også i kommende KZ-lejre. De er blevet symboler på den illegale modstandskamp og den urokkelige solidaritet mellem kammerater.

For den første tids modstandskæmpere og for »Moorsoldaterne« var »Die Hölle im Moor« også et vigtigt led i modstandskæden, ikke mindst for den socialistiske arbejderbevægelse.

(Oversag af Olav Holst fra artikel i »Der appell« af Willi Heinskill.)

TILMELDING TIL JUBILÆUMSFESTEN HOTEL SKANDINAVIA

FREDAG den 30. august 1974 kl. 18,30. Pris incl. festmiddag kr. 50,00 pr. deltager. Dans og underholdning samt mange overraskelser.

Reservér dagen!

OBS: KUN adgang mod forevisning af gyldig billet!

Billetter bestilles hos: Rud Larsen, Amagerfælledvej 95, 1, 2300 København S. Indbetaling kan ske - pr. check eller på girokonto 8 73 44.

Grundet begrænset plads KUN 2 billetter MAX pr. medlem m/gyldigt medl. kort.

Frøslevlejrens Museum åbner

Fra den 1. maj til 1. oktober er Frøslevlejrens Museum igen åbent hver dag - også søndag - fra kl. 10-17. Museet har fået flere nye ting. Den mest markante er fjernsynets store model af Hitlers førerbunker, som blev fremstillet til udsendelserne om Det 3. riges sidste dage. Modellen blev i vinter udstillet i Frihedsmuseet i København, og den skal nu danne centrum i et særligt Tysklandsrum i Frøslevlejrens Museum.

Der afholdtes i år intet særligt arrangement befrielsesaftenen, lørdag den 4. maj. Men museet var åbent fra 19-21, fordi der netop denne aften plejer at være flere, som gerne vil besøge Frøslevlejren.

En hilsen fra
Carl Lange og Co. a/s

Støvring Folkehøjskole

9530 Støvring

Ta' ikke fejl!

VI HAR:
12 TELEFONLINIER
2 RADIOLINIER
300 STORE OG SMÅ VOGNE
60 HOLDEPLADSER I STORE ÅRHUS

122200

Socialkontorerne ved for lidt om erstatningsloven

Sydjysk afdelings generalforsamling

Lørdag den 30. marts 1974 kl. 15 afholdt Sammenslutningens Sydjyske Afdeling generalforsamling på restaurant Strandbo i Esbjerg.

Der var mødt 22 medlemmer.

Dagsorden i.h.t. vedtægterne.

Formanden, Jørgen Bøg, Ribe, blev valgt til dirigent og aflagde herefter beretning for det forløbne år.

Han redegjorde for problemerne med opførelsen af Bernadottegården i Roskilde og Hadsund. Selv Bernadottefonden har taget beslutning om at droppe byggeriet i Hadsund, men må forinden beslutningen meddeles til Hadsund kommune undersøge, hvorvidt det kan praktiseres juridisk og fagligt, idet man ikke mener det ændrede projekt følger de oprindelige tanker med h.t. udformningen af plejehjemmet.

Afdelingen havde i årets løb været repræsenteret ved kransenedlægningen i Ladelund syd for grænsen, og der var i årenes løb skabt gode venskabsbånd mellem indbyggere fra den hollandske by Putten og beboere i Ladelund, samt vore repræsentanter. Endvidere havde vi deltaget i kransenedlægningen i Esbjerg, Skamlingsbanken og flere andre steder indenfor vort område. Formanden omtalte endvidere den nye lov om hjælp til besættelsestidens ofre, som han under et senere punkt ville komme nærmere ind på, og han gav her udtryk for alt for få medarbejdere på de forskellige kommuners socialkontorer havde kendskab til denne lov.

Afdelingen havde i det forløbne år været mange kammerater behjælpelige med ansøgning om erstatning og hjælp, både ved frihedsfonden og ved kommunerne. Det måtte være een af vore største opgaver i foreningen, at vi kunne være med til at give denne støtte, idet også vore kammerater ikke havde kendskab til loven.

Afdelingens formand var blevet indvalgt i Bernadottefonden og redegjorde nærmere for det sidst afholdte bestyrelsesmøde i fonden.

Fondens formand, prins Georg, gav her udtryk for, at nu måtte fondens midler

til at blive brugt, inden det er for sent. Indtil dato havde man endnu ikke tæret af fonden, og det var ikke meningen, at fonden år efter år skulle forøges med renteindtægterne.

Medlemmerne af fondens bestyrelse blev bedt om til det næste møde i juni 1974 at komme med forslag til, hvilke formål man allerede nu kunne bruge renteindtægterne. Formanden opfordrede afdelingens medlemmer til at komme med ønsker, som kunne fremføres på mødet i juni.

Beretningen godkendtes.

Kassereren aflagde herefter regnskab for det forløbne år.

Regnskabet sluttede med en kassebeholdning på kr. 365.-. Kassereren omtalte de store kontingentrestancer - trods det, at man havde tilskrevet de medlemmer, som var i restance. Foreningens udgifter bestod i overvejende grad i køb af kranser og rejseudgifter til møder i København. Underskuddet fra kontakt 69 var nu bragt ud af verden - idet bestyrelsens medlemmer havde betalt den sidste regning - derfor kunne man i dag fremvise en kassebeholdning. Men vi har i bestyrelsen besluttet, at vi også i de kommende år vil holde udgifterne nede i et minimum. I mange tilfælde har bestyrelsesmedlemmer selv afholdt udgifter til rejser til møder i København. Regnskabet godkendtes.

Følgende medlemmer af bestyrelsen var på valg: Jes Frandsen, Krusaa, Ejner Sørensen, Esbjerg, Johannes Jensen, Esbjerg. Alle blev genvalgt, også supplementerne og revisorerne.

Ønske om rekreationshjem i Sønderhav

Formanden redegjorde herefter kort om loven for besættelsestidens ofre og kom navnlig ind på betingelserne for at kunne modtage hjælp efter loven. Han henstillede til medlemmerne at rette henvendelse til bestyrelsen - såfremt man var vidende om, at nogle kammerater trængte til hjælp. Bestyrelsen ville herefter være behjælpelig med ansøgning m.m.

Under eventuelt udspandt der sig en

længere drøftelse om brugen af Bernadottefondens midler. Man enedes om, at formanden til mødet i fonden i juni 1974 skulle fremsætte forslag om evt. erhvervelse af rekreationshjemmet i Sønderhav.

Hjemmet ejes af De sønderjyske Krigsdeltagere, og der var formentlig gode muligheder for at få hjemmet til en overkommelig pris. Endvidere var der mange ønsker om, at nogle af fondens midler blev brugt til rekreationsrejser til syden. Rejserne måtte lægges uden for sæsonen, man ville da kunne få dem til en favorpris. I det hele taget var medlemmerne indstillet på, at fondens midler skulle komme så mange til gode som vel muligt, derfor var alle indforstået med sammenslutningens beslutning om at droppe plejehjemsprojektet i Hadsund.

Mødet sluttede kl. 17.30.

Historikeren Aage Trommer rektor ved Odense Universitet

Lektor i historie ved Odense Universitet, dr. phil. Aage Trommer, blev den 29. april valgt til rektor ved Odense Universitet. Aage Trommer fik 35 stemmer, den anden kandidat, professor i nordisk sprog, Hans Bekker-Nielsen, fik 32 stemmer.

Den ny rektor ved Odense Universitet er 43 år og den anden ikke-professor, som er blevet valgt til universitetsrektor herhjemme.

Aage Trommer blev doktor i 1971 på en afhandling om jernbanesabotagen i Jylland under den anden verdenskrig.

Aage Trommers disputats vakte betydeligt røre og gav anledning til stor uenighed især blandt gamle modstandsmænd. Trommer konkluderede, at jernbanesabotagen under den anden verdenskrig kun havde haft ringe militær betydning.

I 1973 fik Aage Trommer Rosenkjærprisen, der uddeles af Danmarks Radio hvert år på magister Jens Rosenkjærs fødselsdag. Prisen er på 8.000 og forpligter til en foredragsrække i Danmarks Radio.

Elite Glas

Poul Lichtenstein

Jyllandsgade 1A, 8700 Horsens

Alt glarmesterarbejde udføres fagmæssigt . 1. kl.s arbejde til rimelige priser

Tlf. (05) 62 16 79

ADSERBALLE & KNUDSEN A/S

T Ø M R E R M E S T R E

E N T R E P R E N Ø R E R

LYNGBY HOVEDGADE 96

2800 LYNGBY

87 12 97

**Glarmester Diderichsen
Amager Landevej 47
2770 Kastrup**

VESTERVANGENS KIOSK

Tobaksvarer – Tipsforhandler
Dag- og ugeblade
Øl - Vand - Papir og legetøj

**Sportsvej 2
2600 Glostrup**

Generalforsamling i Neuengammeforeningen

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme afholdt sin ordinære generalforsamling den 5. april 1974 i Rumæniensalen på H. C. Ørstedsvvej.

Der var mødt mange frem, da foreningens formand E. Holger Grome åbnede mødet. Formanden indledte generalforsamlingen med at oplæse navnene på de medlemmer og nære venner, der var gået bort i årets løb. Det var en lang række navne, og man må konstatere, at vore kammerater falder bort i en alt for tidlig alder.

Erik Beermann valgtes til dirigent og kunne konstatere, at generalforsamlingen var lovlig indkaldt.

Derefter aflagde formanden beretning. Der havde i perioden været afholdt 6 bestyrelsesmøder. Formanden takkede Hemming Theisen for hans tale ved minDEMødet den 20. april 1973 ved monumentet for den ukendte kz-fange ved Helligåndskirken. Vi havde fået svar fra udenrigsminister K. B. Andersen på vor opfordring til at rejse krav overfor DDR om en symbolsk erstatning. Det havde vist sig, at det i øjeblikket ikke var muligt at opnå noget.

Foreningen havde den 10. maj 1973 sendt en skrivelse til folketingsmand Kristian Albertsen med en tak for hans store arbejde ved gennemførelsen af tillægget til lov 475.

Foreningen havde fået bevilget 2500 kr. af tipsmidlerne, som tilskud til gennemførelsen af pilgrimsfærden til lejrene ved Ems-Kanal. Man havde også i år søgt om tilskud.

Formanden kunne oplyse, at foreningens henvendelse til kirkeministeriet med klage over vedligeholdelse af monumentet ved Helligåndskirken havde haft den glædelige virkning, at vedligeholdelsen af monumentet var overtaget af Stadsgartneren under Københavns kommune, som nu dagligt førte tilsyn med monumentet og også drager omsorg for, at flammen tændes på højtidsdagene.

Færden til Meppen og lejrene ved Ems-Kanal med afslutning i Neuengamme var blevet gennemført i dagene 8.-9. september 1973 og var forløbet på bedste måde.

Formanden havde deltaget som gæst i vor franske broderorganisations kongres i Paris i dagene 12.-13. oktober. De franske Neuengamme fangers organisation er den største i sin art med over 1200

medlemmer for største parten efterladte og familiemedlemmer af afdøde fanger. Man arbejdede især med sociale sager samt det historiske arbejde. Formanden havde de hjerteligste hilseener med hjem.

Foreningen havde været repræsenteret ved overdragelsen af Hans Schwarzarkivet til Forschungsstelle für die Geschichte des Nationalsozialismus i Hamburg den 1. februar 1974.

Foreningens æresstatuette var blevet overrakt til professor Paul Thygesen på hans 60 års fødselsdag den 4.2.1974. Det havde også været meningen at overrække præsident Tito statuetten under hans besøg i Danmark i oktober måned. Men Titos besøg blev aflyst på grund af krigen i Mellem-Østen.

Ikke rejsetilladelse til østlige gæster

Man havde i perioden inviteret kammerater fra Tjekkosllovakiet og DDR til Danmark. Men kammeraterne havde ikke fået lov til at rejse til Danmark. Formanden havde siden erfaret, at han var blevet betegnet som »reaktionær«. Det var første gang i sit mangeårige virke i fangeforeningerne, at han havde fået dette prædikat, og det havde undret ham noget. Men man kunne jo have sine tanker om, hvorfra denne betegnelse stammede. Formanden omtalte også det internationale møde i Pelzerhagen i Vesttyskland.

Midler til rekreative formål

Næstformanden Bernt Johannesson redegjorde udførligt for arbejdet i Fangesammenslutningen, hvor interessen særligt samlede sig om Bernadottégårdene. Man havde nu opsagt samarbejdet med Hadsund kommune. Derimod ville projektet i Roskilde blive kørt igennem. Det var nu meningen at frigøre nogle midler fra Bernadottéfonden, der mentes at kunne anvendes til rekreative formål, som ophold i udlandet på to - tre uger.

I øvrigt havde man nu samlet lovudvalget igen, og det var meningen at komme med en indstilling om vore ønsker til yderligere revision af lov nr. 475, når folketinget indledte den nye samling i oktober måned.

Under indkomne forslag behandledes en henvendelse fra Stutthof-Foreningen om en protestresolution mod begivenhederne i Chile. Da det blev oplyst, at resolutionen ville blive forelagt på Sam-

menslutningens årsmøde, vedtoges det efter nogen diskussion, at foreningens repræsentanter skulle støtte forslaget her.

På valg i år var formanden, Holger Grome, Hans Bøjlund Sørensen, Kolding, Mogens Pedersen, Hemming Theisen og N. O. Køster, der alle blev genvalgt. Til fanebærer valgtes Ove Laursen og til revisorer Arne Hedegård Rasmussen og Kjøngerskov.

Pilgrimsfærden gentages

Det var meningen at gennemføre den årlige færd til Meppen Dalum og Versen og Neuengamme i dagene 31. august og 1. september 1974. I øvrigt ville man arbejde på at fejre 30. års dagen for befrielsen fra Neuengamme ved en fællesrejse til Hamburg i dagene 3. og 4. maj 1975.

Formanden afsluttede mødet og rettede en tak til dirigenten og forsamlingen for en god og positiv diskussion.

Grome rettede en særlig tak til Ib Lærche for hans pasning af kartoteket og til fanebæreren Ove Laursen samt til bestyrelsens medlemmer for det gode og kammeratlige samarbejde.

N. O. Køster

Nytt Krigsinvalid hjem

Arbejdet med å reise et krigsinvalid hjem på Vestlandet vil bli påbegynt tidlig dette år. Hjemmet skal bygges på Stord og vil få plass til 90 krigsinvalider. Fra før har vi Bæreia og Solhøgda med 68 og 15 plasser, og det nye hjemmet vil dermed fordoble vår kapasitet, sier generalsekretær Henry Brym i Krigsinvalidforbundet.

Forbundet regner med at det er behov for 400-500 plasser, og tallet på krigsinvalider som trenger opphold, øker stadig. Årene går, folk blir eldre, og enkelte får det vanskeligere med å klare seg selv.

Henry Brym forteller at det nye hjemmet på Stord får en samlet grunnflate på 5-6000 kvadratmeter. Det blir her plass til 30 faste gjester, 30 i halvpensjon og 30 i rent sirkulerende belegg. Den første gruppen er beregnet på ektepar og får stue og et lite soverom.

De fleste av gjestene kommer fra Vestlandet, men ellers er det meningen å ta inn folk fra hele landet.

Hjemmet vil komme på ca. 10 millioner kroner, halvparten av summen er klar.

I prinsippet ønsker Krigsinvalidforbundet å reise flere hjem, bl.a. i Nord-Norge, men vi må se an prosjektene fra det ene til det andre, sier Henry Brym.

(Fra Grini-Posten)

BEFAS-DAN **Kombinationskøkken** specielt konstrueret for bevægelseshæmmede

Befas-Dan har fremstillet et helt nyt køkkensystem, der på en prisbillig måde løser køkkenproblemet for bevægelseshæmmede.

De enkelte elementer og arbejdsflader er med hensyn til indstillinger fleksible i såvel det vandrette som det lodrette plan, hvilket betyder en hurtig og ukompliceret omflytningsproces, når et nyt indretningsbehov melder sig.

Hele køkkenets gulvareal er holdt frit, og vask, kogeplads og anden bordplads er helt åben, således at kørestolsinvaliderede kan køre helt ind til »arbejdspladsen«, der iverigt kan hæves og sænkes efter behov.

BEFAS-DAN A/S DANMARKSVEJ 1 9670 LØGSTRØR TELEFON (08) 67 18 86

Køkkenet med de fleste muligheder!

En hilsen fra

E. A. G. **Foderstoffer**

Guldager - Tlf. (05) 16 62 33

Sv. Zink Christensen
Bording Station

Skandinavisk Motor Co. A/S
 Banemarksvej 12-16
 Glostrup

P. F. CLEEMANN

AABENRÅ

Genoptagelse af Gogl-processen denne gang i Wien

Frifindelsen af den tidligere SS-Unterscharführer Hans Gogl, som var anklaget for talrige mord i KZ-lejren Mathausen og i de nærliggende lejre i Loiblpass og Ebensee, har udløst mange protester. Højesteret har krævet dommen i Linz appelleret og sagen genoptages. Den 4. marts stod Gogl igen for retten, denne gang for en jurydomstol i Wien.

Processen, der foreløbig var berammet til at vare 4 uger, omfatter afhøring af vidner fra Tyskland, Sovjetunionen, Tjekkoslaviet, Jugoslavien, Luxemburg og Østrig.

Runde dage

Maj

Albert Larsen, Kongevej 128, 3000 Helsingør, tidligere Sachsenhausen, fylder 70 den 28. maj.

Juni

Sigfred Jensen, kasserer i Randersafdelingen, Vænget 1, Vorup, 8900 Randers, fylder 75 den 1. juni.

Georg Boiesen, Ved Vandløbet 25, 2700 Brønshøj, Neuengamme 60.743, 60 år 6/6.

F. O. Smidt, Randers, tidligere Neuengamme, fylder 50 år den 11. juni.

Poul Christensen, Frederiksdalsvej 173, 2630 Virum, Neuengamme 60.854, 75 år 16/6.

Hans Ove Jensen, Leopardvej 45, 2610 Rødovre, tidligere Vestre Fængsels tyske afdeling og Horserød, fylder 65 den 22. juni.

Fru Helene Weiser, Høje Gladsaxe 13, 2. mf., 2860 Søborg, Auschwitz, Bergen Belsen, m.m., 50 år 29/6.

— 70 —

Amtmand Sigurd Wechselmann, Næstved, der den 3. maj fyldte 70 år, er i sin egenskab af forligsmand hvert andet år hovedpersonen i spændende overenskomstforhandlinger mellem arbejdsgivere og fagforeninger. Det har han været siden 1960, og det vil ske en gang endnu, næste år.

Sigurd Wechselmann er født i København, blev cand. jur. 1928, sekretær i socialministeriet 1930 og kontorchef 1941. 1943 måtte han fortrække til Sverige, hvor han senere afløste Hurwitz som chef for den danske flygtningeadministration, og efter befrielsen fik han store opgaver som departementschef i ministeriet for særlige anliggender og chef for forvaltningsnævnets sekretariat. 1949 blev han amtmand over Præstø amt, og 1960 afløste han Erik Dreyer som forligsmand.

Albin Lüdke

Danske tidligere kz-fanger har med sorg modtaget meddelelsen om vor hamborgske kammerats død af hjerteslag.

Sammen med den belgiske modstandsmand, advokaten André Mandrix var han i spidsen af den gruppe af »gamle« lejr-fanger, som ledede modstandsbevægelsen i Neuengamme - også kaldet Rote Hilfe - en videreførelse af Internationale Røde Hjælp, hvis indsats huskes af de mange, som her i landet tog del i hjælpearbejdet for de tyske emigranter.

Albin Lüdke blev medlem af KPD i 1927 og gjorde hele sit partis skæbne med i dets kamp mod hitlerfascismen. 1933 idømtes han tugthus i 15 år, men overførtes allerede i 34 til kz., først Esterwe - derefter Sachsenhausen, hvorfra han i 41 kom til Neuengamme med en kommando, hvoraf der kun var få tilbage, da de danske fanger i krigens sidste år førtes til denne lejr.

Flertallet af vi danske nåede kun at opleve kz-tilværelsen under sammenbruddet af det tredje rige og ved således kun lidt om den sejge, opslidende kamp, de politiske fanger havde gennemført i årene forud for at skabe overlevelsesvilkår for det størst mulige antal af Neu-

engammes tusinder af slavearbejdere.

De frygtelige tilstande, som opstod ved lejrenes evakuering i 45, da store transportere af udsultede mennesker drevs ud på døds marcher på Tysklands landeveje kunne fangeledelserne, ej engang en Albin, forhindre, men i adskillige lejre ledede de de militære opstande, f. eks. i Buchenwald, som førte til tilintetgørelsen af SS-styrkerne og lejrenes befrielse. Om Neuengamme ved vi, at den største transport af arbejdsføre sendtes til Lübeck - til døden i Neustädter bugt. Albin kom med en anden transport til Langenhorn, hvor de kæmpede sig fri af SS.

I Danmark vil vi minde Albin for, hvad han udrettede for sine fangekammerater på den vanskelige post som leder af Neuengammes Arbeitsdienst. Efter ordre fra SS skulle folk med håndværks- og teknisk uddannelse pilles ud af alle nye fangetilførsler for at overgå til »himmelfartskommandoerne«, som sendtes ud over hele nordvestområdet for at sprænge forsagere, flybomber, som ikke var gået af ved nedslag i det tyske jernbanelenet.

Faa kz-fanger har overlevet disse kommandoer.

Som hørende under kommando Baubüro havde jeg nogle gange ærinde til Arbeitsdienst med navne på nyankomne af ovennævnte kategori, hvoraf også en del danske kammerater var i farezonen. Det foregik sidst på natten før lejrsvækningsen. Albin var forlængst igang (når sov det menneske?) og på vej til tillidsmandsmødet, stak listen til sig, et håndtryk, et opmuntrende ord.

Efter krigen fortsatte han uden for kz, deltog i organisationen af Curiohausprocessen mod Neuengammes SS-mænd, vidnede sammen med kammerater fra mange lande - også danske -, organiserede hjælpen til de overlevende.

Da vi sidst i 50-erne fik forbindelse med Hamborgkammeraterne, var det den uforglemmelige Hans Schwartz og som en selvfølge - Albin Lüdke, V.V.N. og Arbeitsgemeinschaft Neuengamme, hvorfra inspirationen udgik til stiftelsen af den danske Neuengammeforening og til forbindelse med det internationale Neuengammekammeratskab.

Disse mindeord er nedskrevet sammen med Carl Nommels, som var hos Albin den sidste dag, han levede. Mellem Kransene fra Neuengammeforeninger over hele Europa - Øst og Vest - var også vor danske forenings sidste hilsen.

Hemming Theisen

En hilsen fra
EL Motor Service a/s

Finnsvej 41 - 9900 Frederikshavn - Tlf. (08) 42 10 33

En hilsen til

Kammeraternes Hjælpefond

fra
Ebbe Parsner!

Hammerum Efterskole

7400 HERNING

KOSTSKOLE FOR 8. - 9. - 10. KL.

KAN AFSLUTTES MED STATSKONTROLLEREDE PRØVER.

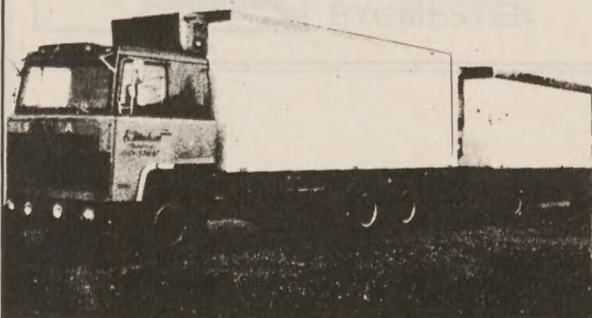
OPLYSNINGER FÅS VED HENVENDELSE TIL SKOLEN.

HANS APPEL

TLF. (07) 11 62 34

Erik Madsens

VOGNMANDSFORRETNING

Køre med frisk kød fra sydvestjysk Andelslagteri
i Esbjerg. Bliver udbragt med kølevogn om natten.
Også køletransport til England.
6 kølevogne fra 5 - 25 ton
To åbne fra 5 - 25 ton. Al transport til hele
Danmark.

v/ Erik Madsens Vognmandsforretning
Stenderup 6630
Rødning
Tlf. - 04-84 61 87

FORÆLDRESKOLEN I AARHUS

Marselis Boulevard 17
Tlf. (06) 14 29 06
8000 Aarhus C

Børnehaveklasser
1. - 10. klasser
Realafdeling

Kontortid kl. 13 - 14,
tlf. 14 29 06

J. Held Pedersen
skolebestyrer

J. FØGE JENSEN

Skelbækgade 2 - København V

Waidtlöw & Hansen
Kongens Nytorv 21
1050 København K
Tlf. (01) 11 93 01

JERNVARE-FABRIKEN

Himmerland

Ø. Doense

Tlf. (08) 55 40 07

Tlf. (08) 55 40 99

HOKI

Rådhusgade 2 · 8700 Horsens

ÅGE CORTZEN

revisor

H.C. Andersens Boulevard

1553 København V

Tlf. (01) 15 75 07

STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

C.J.N.P.

W. STÅL

Gramhus – 6520 Gram

Tlf. (04) 82 12 12

Erik Bechs efff.
Blikkerslager
Trepkagade 2
2100 København Ø

BRUG TANDLÆGEBISTAND

F. Løbger

Valdemar Rasmussen
Hornslet

Kai Reisler & Nymand Christensen

Revisionsfrm. Δ A/S

St. Kongensgade 55

1264 København K

Tlf. (01) 11 86 10

Revisor E. Willads Hansen

Gersonsvej 73
2900 Hellerup

Sv. Aage Nielsen

Kornvænget 68

2750 Ballerup

Aut. Kloakmester Jord – Beton – Murer – Tømrer
Snedker – Varme – Sanitet og Blikkenslagerarbejde
Spec.: Hovedentrepris . . .

Tilbud uden forbindende

Forskellige prøvehuse forevises

Poul Erik Hansen
BYGMESTER

ØSTERGADE 13, OTTERUP
TLF. (09) 82 18 92

LINDEBURG FARMA

Blovstrød Byvej 16 . 3450 Allerød

Telefon (03) 27 45 11

Vognmand Arne Andersen
Jens Juulsvej 1 - 8260 Viby J.
Tlf. (06) 143741

Brdr. Vestergaard

Stamholmen 165
2650 Hvidovre.
Tlf. (01) 78 66 66

NÆRUM SUPERMARKED

Nærumvænge Butikstov
2850 Nærum
Tlf. (01) 80 17 00

Service

Hobrovej 39 A
9530 Støvring
v/ T. Christensen
Tlf. (08) 37 12 62

BENZIN - GAS - OLIE

STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

A. E. - Valby

**RINGKØBING
AUTOMOBILFORRETNING A/S**
Herningvej 46 - Ringkøbing

WALTRICH A/S
Abildager 19-21
2600 Glostrup
Tlf. 96 55 88

Berkey Technical A/S

»DELTA« udendørsbelysning for
byggepladser, kajanlæg etc.
Vangedevej 160 - 2860 Søborg
Tlf. 69 61 11

Ebbe Munck

Ambassadør Ebbe Munck er død, 69 år. Han var journalisten, der blev en fremtrædende repræsentant for modstandsbevægelsen under besættelsen. Han var polarfareren, der blev diplomat - og det var ham, tronfølgeren, prinsesse Margrethe, valgte til sin hofchef.

Ebbe Munck var som ung journalist udenrigskorrespondent til Berlingske Tidende. Han var bladets mand i Berlin og senere i London. Han rapporterede fra den spanske borgerkrig og fra vinterkrigen i Finland. Efter besættelsen blev han chefredaktør ved Information, og hans sidste stilling inden for dagspressen var som udenrigspolitisk redaktør ved Berlingske Tidende.

I 1947 blev han presseattaché i London, og nogle år senere ambassaderåd i Helsingfors. Munck var kontorchef i udenrigsministeriet, da han i 1959 udnævntes til ambassadør i Thailand. I 1967 blev han udnævnt til hofchef hos tronfølgeren. I årene forinden havde han ledsaget prinsessen på officielle rejser i Østen og Canada. Han trak sig tilbage som hofchef i 1972.

Krigsfangevennen Kåre Nesset

En av de fremste venner av utenlandske fanger under den siste krig, inspektør på Austråt-borgen, sivilagronom Kåre Nesset er død.

Etter at tyskerne bygget sin store fangeleir ved borgen, kom Kåre Nesset under meget vanskelige forhold i kontakt med fanger fra mange land. Han vant deres tillit og var istand til å gi dem uvurderlig hjelp på flere måter, Nesset ble etter krigen høyt hedret for denne innsats, ikke minst av den jugoslaviske stat og de

jugoslaviske fangeorganisasjoner. Han ble tildelt høye ordener og ble ærespartisan. I alle etterkrigsår holdt han kontakten med sine jugoslaviske fangevenner og med Jugoslavia.

(Fra Grini-Posten)

Generalkonsul Edith Yoxall

Fungerende generalkonsul i Zürich Edith Yoxall er død, 54 år. Pigtråd har modtaget disse mindeord:

Med dyb sorg erfarer jeg, at Edith Yoxall, født Christensen, en tapper dansk pige, er død alt for tidligt, men opholdet i syv tyske tugthuse i 1944-45, forhør af Himmlers værste folk og en difteritis i fængslet, der lammede hende i flere måneder, havde sikkert undergravet hendes helbred.

Jeg lærte Edith Christensen at kende en dag i julen 1944, da vi i gesandtskabet i Berlin havde fået meddelelse om, at vi kunne hente hende i Gestapos fængselshospital i Torgau. Vor gesandt O. C. Mohr havde da i måneder bombarderet det tyske udenrigsministerium med noter for at få hende fri. Hun var blevet arresteret i Hamborg, hvor hun gjorde tjeneste som stenograf ved generalkonsulatet i foråret 1944.

Da vi i julen 1944 fik at vide, at vi kunne få hende udleveret, sendte Danmark omgående en ambulance med oversygeple-

jerske frk. Foget, der havde taget orlov for at prøve at redde hende. Vi kørte med legationssekretær Schön mod Torgau for at få hende hjem. I næsten en uge førte hr. Schön forhandlinger med Gestapo, men pludselig var der givet kontraordre - vi kunne ikke få hende med hjem. Vi måtte forlade Torgau uden Edith Christensen, men inden fik jeg lov at besøge hende i fængselshospitalet.

Det blev for mig et gribende møde med et menneske, som nazistisk tortur og dødelig difteritis ikke havde kunnet knække. Mens vi blev overvåget af hendes gestapovogtere, hviskede hun: »Lammelsen er ved at fortage sig, de troede, jeg døde, derfor ville de udlevere mig. Nu må jeg blive, til krigen er forbi, men jeg er bange, de vil gasse os«.

Jeg gav hende hånden på, at vi ved gesandtskabet ikke ville forlade Tyskland uden hende, og den 13. april, inden russerne og amerikanerne mødtes ved Torgau, hentede overlæge Thune-Andersen hende personligt.

At hun havde overlevet var et mirakel. Difteritisen havde hun klaret ved i sin celle, som hun delte med mordersker og prostituerede, at stikke en pind i halsen og på den måde holde luftvejene klare. Aldrig gav hun en indrømmelse i de talrige forhør, hun var i. En tapper dansk kvinde.

Æret være hendes minde.

Margrethe Svenningsen
f. Rovsing

Overlæge Thune-Andersen tog dette billede af generalkonsul Edith Yoxall, dengang frk. Edith Christensen. Hun var endnu lam efter difteritis og slet behandling under tysk indespærring. Fra v.: Gruppetører Jørgensen, chauffør Nielsen og sygeplejerske frk. Krøyer.

Dagbogsblade

Forargelse i Åbenrå

Bornholmeren (S) er uenig med partifæller i Åbenrå:

Det tyske mindretal har indvalgt en tidligere sønderjysk stornazist i Åbenrå byråd. Han blev efter krigen idømt otte års fængsel for sin nazistiske virksomhed i landsdelen. Retten fandt ham dengang skyldig i at have deltaget i aktioner sammen med besættelsesmagten - blandt andet ransagninger hos danske borgere.

At han siden har kunnet fungere som kommunalpolitiker, valgt af det tyske mindretal, er det tyske mindretals sag. Meget fra fortiden er glemt, tiden er en anden - og langt større forsoninger end den i Åbenrå er blevet virkeliggjort.

Men det er uden videre beskæmmende og belastende for socialdemokraterne i Åbenrå, at de har indgået en politisk studiehandel med den tidligere nazist, for at sikre flertal for genvalget af den socialdemokratiske borgmester, fhv. minister Camma Larsen-Ledet - mod at den fortidsbelastede hjemmetysker blev 1. viceborgmester.

Der er ikke noget at sige til, at det er et samarbejde, der vækker forargelse i det sønderjyske.

Heil Hitler. Stop maskinen

Bonn 5/2

Otte værnepligtige fra den vesttyske flåde er blevet idømt disciplinær-straffe, efter at de sidste år under en flådemånevne udfor den mexicanske kyst holdt et gilde på den afdøde diktator Adolf Hitlers fødselsdag.

Under gildet sang de værnepligtige nazi-sange, bl.a. Horst Wessel-sangen og samtidig gjorde de Heil Hitler-hilsen. De bar hjemmelavede hagekors-mærker.

De værnepligtige er alle mellem 20 og 23 år. Under gildet drak de alle tæ, og de nazistiske udskejelser førte bl.a. til, at en fuld mand vækkede maskinmesteren med ordene:

- Heil Hitler, jeg er Führer i det tyske Reich. Stop maskinen, den holder mig vågen.

Hess 80 år og kræves løsladt

London 2/4

Den enlige fange i Spandau fængslet i Vestberlin, Rudolf Hess, der en tid var Adolf Hitlers stedfortræder, bør løslades på sin 80-års fødselsdag den 26. april, siger den tidligere britiske viceudenrigsminister og minister for nedrustning, Lord Chalfont, i en artikel i »The Times«.

Lord Chalfont foreslår, at de tre vestmagter, Storbritannien, Frankrig og USA nægter at stille vagtpersonel til rådighed til bevogtningen af den syge, gamle mand og på den måde tvinge Sovjetunionen til at acceptere, at han løslades. Sovjetunionen har hidtil modsat sig alle forsøg fra vestmagternes side på at stille vagtmandskab til rådighed for fængslet.

Ensom Hess 80 år

Berlin 27/4

Rudolf Hess fyldte i går 80 år. Han tilbragte fødselsdagen i sin celle i Spandau-fængslet i Vestberlin. Den runde dag falder kort før 33-årsdagen for hans flugt til Storbritannien under anden verdenskrig i et desperat forsøg på at slutte separatfred med de vestallierede.

Torsdag aften demonstrerede en halv snes mennesker uden for fængslet med plakater, der krævede Hess løsladt.

Sovjetunionen har hidtil modsat sig alle forsøg på at få Hess fri af humanitære grunde, og de sovjetiske vagter i fængslet blev så rasende over demonstrationen, at de nægtede Hess' kone og søn lov til at besøge ham på fødselsdagen.

En oversigt over fransk KZ-litteratur

På det hollandske forlag »Mouton« er i 1973 udkommet en bog af Cynthia Haft med titlen »The Theme of Nazi Concentration Camps in French Literature«. Det er en samlet oversigt over KZ-litteratur på fransk.

Retten til at være uenig

Demokratiets fornemste ting er retten til at være uenig - retten til at have en anden

mening end dem, der sidder på magtapparatet, sagde overlæge, dr. med. Jørgen Røjel i en samtale med forfatteren Erik Ålbæk Jensen i udsendelsen den 30. april i TV.

Den var et tilbageblik til besættelsestidens modstandskamp, som Jørgen Røjel var stærkt impliceret i.

- Der er noget, der hedder en fortrængningsmekanisme, sagde Jørgen Røjel i udsendelsen, og det er mit indtryk - mere eller mindre, at man officielt ligesom har villet fortrænge hele besættelsestiden, og den bedste måde, man kan gøre det på er ved at romantisere og idyllisere hele den periode.

Der er jo ikke noget kønnere end den lille anekdote om det lille tapre folk, der stod skulder til skulder mod besættelsesmagten og efterhånden som én mand rejste sig mod besættelsesmagten.

Men desværre er det, så vidt jeg kan se, en helt anden sag, nemlig den, at modstandsbevægelsen, der efterhånden fik en vis folkelig opbakning, i allerhøjeste grad blev holdt nede og saboteret af politikerne.

Nazi-jæger anholdt

München 20/4

Den tysk fødte kvindelige nazi-jæger, Beate Klarsfeld er blevet arresteret under en demonstration uden for den tidligere koncentrationslejr Dachau. Klarsfeld har tidligere fået forbud mod at vise sig i Tyskland. Hun er gift og bor i Frankrig.

Solschenizyn og de overlevende fra Auschwitz

Da meddelelsen om den russiske forfatter Alexander Solschenizyns udvisning blev bekendtgjort, udsendte professor Georges Weller på den internationale komite for overlevende fra Auschwitz' vegne en erklæring til offentligheden, hvori han fremhævede, at det var hans pligt på komiteens vegne at gøre alle bekendt med, hvad der var sket i koncentrationslejren, i det håb at kunne medvirke til at umuliggøre den slags lejre i fremtiden.

Den opgave, Solschenizyn - blandt andet i sin bog »Øhav Gulag« - havde stillet sig, var den samme. Derfor fordømmer de overlevende fra Auschwitz de brutale sanktioner, der nu har ramt den russiske forfatter.